Opłata pocztowa uiszczona gotówką

Cena 50 groszy

ORZECZNICTWO BUCHALTERYJNO-PODATKOWE

TYGODNIK

Prenumerata kwartalna 4 zł. 50 gr.
wraz z przesyłką pocztową
Konto P. K. O. Nr. 22.308
Administracja: Księgarnia Prawnicza
Warszawa, Senatorska 8

REDAKTOR
Dr EMANUEL ISERZON
Adwokat

Nr 44 (90) Warszawa, 29 października 1938 r. Rok III

TREŚĆ:

Dr. EMANUEL ISERZON

ODLICZALNOŚĆ WYDATKÓW ODNOSZĄCYCH SIĘ DO OKRESÓW UBIEGŁYCH I PRZYSZŁYCH PRZY USTALANIU DOCHODU PODATKOWEGO*)

W myśl ust 1 pkt 5 i ust. 2 art. 10 ustawy o podatku dochodowym, „od ogólnego dochodu należy odliczyć... bezpośrednie podatki państwowe i samorządowe, przymusowe lub ustawowe świadczenia pie-

*) Do wyroku NTA z dn. 13.6.1938, l. rej. 642/37 i 1798/37, OBP, rb., nr 43, str. 685.

nieżne oraz bezpłatne świadczenia przymusowe innego rodzaju na cele publiczne, z wyjątkiem państwowego podatku dochodowego... *), o ile wydatki na nie faktycznie poniesione zostały".

NTA z okazji wyroku z d. 13 czerwca 1938, l. rej. 642/37 i 1798/37 (OBP, rb., nr 43, str. 685) wyprowadził tezę, że „odliczeniu w myśl art. 10 p. 5 ustawy o podatku dochodowym od ogólnego dochodu faktycznie poniesionych w miarodajnym okresie podatków nie stoi na przeszkodzie fakt, że dotyczą one poprzednich okresów gospodarczych".

Władza pozwana stanęła według powołanego wyroku na stanowisku, że odliczeniu nie podlegają wydatki dotyczące lat ubiegłych. NTA nie podzielił tego stanowiska, zaznaczając, iż istotą błędu władzy pozwanej jest przeniesienie w dziedzinę art. 10 ustawy, kryterium odnoszącego się do oceny potrącalności wydatków w myśl art. 6 ustawy. Natomiast, zdaniem NTA, art. 10 ustawy, o ile chodzi o podatki, „stawia jako *jedyne kryterium odliczalności* **) *„faktyczne poniesienie" danego wydatku,* nie wchodzi natomiast w kwestię związku podatków... z jakimkolwiek okresem czasu".

Przykładowo: jeśli podatnik w roku gospodarczym 1937 poniósł faktycznie wydatek na podatek przemysłowy za lata 1933 i 1934, wydatek ten jest odliczalny przy ustaleniu podatku podlegającego opodatkowaniu.

Jest jasne, że stanowisko NTA odnosi się nie tylko do wydatków wymienionych w pkt. 5 ust. 1 art. 10 ustawy, ale również do odsetek od długów (pkt 1), wartości pieniężnej rent i trwałych ciężarów opartych na tytułach prawnych (pkt 2), opłat do kas zapomogowych itd. (pkt 3) i premii na wypadek śmierci lub na dożycie (pkt 4).

Jeśli, jak ustala NTA, „art. 10 stawia jako kryterium odliczalności „faktyczne poniesienie" danego wydatku, „nie wchodzi natomiast zupełnie w kwestię związku... z jakimkolwiek okresem czasu" — wszystkie wymienione w punktach 1—5 ust. 1 art. 10 wydatki są odliczalne *również, jeśli odnoszą się do przyszłych okresów gospodarczych* (np. odsetki od długu zapłacone za kilka lat z góry).

Dla ustalenia zasięgu wykładni NTA należy prawidłowo ocenić istotę odliczeń i ich rolę przy ustaleniu podatku dochodowego.

W myśl art. 6 ustawy o podatku dochodowym, „za dochód uważa się sumę wszystkich przychodów w pieniądzach lub wartościach pieniężnych, otrzymanych z poszczególnych źródeł... po strąceniu kosztów osiągnięcia, zachowania lub zabezpieczenia *tych* przychodów..."

Niewątpliwie do tych „kosztów" należą również odsetki od długów, podatki itp., które są kosztem osiągnięcia „*tych* przychodów", tj. przychodów *danego roku gospodarczego* (np odsetki za dany rok od kre-

---

*) I innych podatków tamże wymienionych.

**) Dla odliczenia odsetków od długów, rent i ciężarów art. 10 stawia ponadto jeszcze warunki ciążenia na źródłach dochodu i istnienia związku gospodarczego z tymi źródłami.

dytu na cele przedsiębiorstwa; podatek przemysłowy przypadający od przedsiębiorstwa za dany rok itp.). Te wydatki zmniejszają dochód podatkowy jako *potrącalne* w myśl art. 6 (a nie jako *odliczalne* według art. 10 ustawy) *).

Po ustaleniu dochodu z poszczególnych źródeł w myśl zasady art. 6 ustawy (przychód mniej potrącenia), ustala się „ogólny dochód" podatnika w sposób wskazany w art. 9 ustawy i § 16 rozp. wyk. „Dochód lub stratę ustala się z osobna z każdego źródła dochodu, podlegającego opodatkowaniu. Po ustaleniu dochodu lub straty z każdego źródła, sumuje się straty z tych źródeł, które dały straty, i po potrąceniu sumy strat od sumy dochodów, otrzymuje się *ogólny dochód* podatnika" (§ 16 rozp. wyk.).

Dopiero po ustaleniu *„ogólnego dochodu"* przychodzi kolej na „odliczenia". o których traktuje art. 10 ustawy. Toteż art. 10 stanowi, że „od *ogólnego dochodu* (a nie od z dochodu danego źródła!) należy odliczyć: 1)...: 2)...; 3)...; 4)...; 5)..."

Przy uwzględnieniu tych wymienionych w art. 10 ustawy „odliczeń" jest już obojętna kwestia, do którego okresu wydatek odnosi się — byleby był „faktycznie poniesiony".

Ponieważ odsetki od długów i itd. odnoszące się do *danego* okresu gospodarczego zostały już uwzględnione jako wydatki potrącalne w myśl art. 6 ustawy, *art. 10 ma na względzie jedynie tego rodzaju wydatki odnoszące się do lat poprzednich lub przyszłych.*

„Kryterium" odliczalności jest *„faktyczne poniesienie"* wydatku.

Jeśli chodzi o płatnika nie prowadzącego prawidłowych ksiąg handlowych, sprawa jest jasna: chodzi o *efektywną* zapłatę. *„Sam fakt obciążenia rachunku osobowego w księgach banku* wskazuje tylko na fakt zadłużenia danej osoby wobec banku, a o faktycznym poniesieniu wydatku mogłaby być mowa dopiero wtedy, gdyby przez takie obciążenie uległy zmniejszeniu pozostające w banku do dyspozycji danej osoby fundusze, czyli gdyby się zmniejszyło jej saldo czynne" (NTA, 23 kwietnia 1934, l. rej. 1594/30, OPA, 1935, poz. 977).

W wypadku prowadzenia przez podatnika prawidłowych ksiąg handlowych sprawa jest bardziej skomplikowana.

Jeśli chodzi o odsetki od długów, podatki itd. związane z *danym okresem* gospodarczym, są one u płatnika prowadzącego księgi handlowe uwzględniane *jako potrącenia* (nie — odliczenia) — w myśl art. 6 ustawy, i to *nie tylko w wypadku ich faktycznego poniesienia,* lecz, jak wszystkie potrącenia, *już przez zaksięgowanie.*

Jeśli odsetki od długów, podatki itd. odnoszące się do lat poprzednich *zostały ujawnione lub ustalone dopiero w roku sprawozdawczym,* ulegają one uwzględnieniu —*jako potrącalne* (art. 6 ustawy). NTA w wyroku z dnia 25 listopada 1933. l. rej. 4507/32 uznał, że stratę przedsiębiorstwa opodatkowanego na zasadzie ksiąg handlowych, należy traktować jak gdyby powstała w roku operacyjnym, jeżeli dopiero w tym roku została ujawniona i została prawidłowo zaksięgowana.

---

*) Por. wyrok NTA z d. 30.10.1935, l. rej. 4219/33, OPA, 1936, poz. 1634, który mówi o „potrącalności" bieżących odsetek biernych (a nie odliczalności).

Jeśli chodzi o znane podatnikowi odsetki od długów, podatki itd. *odnoszące się do lat ubiegłych,* w tych latach niezapłacone a zapłacone w roku operacyjnym, nie są one potrącalne (art. 6), ulegają natomiast u osób prowadzących prawidłowe księgi *odliczeniu* (art. 10) — *o ile nie zostały już księgowo uwzględnione* jako straty w latach, do których się gospodarczo odnoszą. W przeciwnym razie nie mogą one być traktowane jako *odliczalne* — mimo literalnego brzmienia art. 10 ustawy i wyżej omówionej tezy NTA — gdyż ten sam wydatek nie może oczywiście obniżać dochodu podatkowego dwóch okresów gospodarczych.

Gdy w grę wchodzą *wydatki na odsetki od długów, podatki itd, odnoszące się do lat przyszłych* a „faktycznie poniesione" w danym roku operacyjnym, mogą one być uwzględnione jako „odliczenia" (art. 10) również u osób prowadzących prawidłową księgowość.

Przez „rzeczywiste poniesienie" wydatków odliczalnych (art. 10) należy — również w wypadku prowadzenia prawidłowych ksiąg handlowych — rozumieć *efektywną zapłatę.* Sam fakt zaksięgowania należności nie wystarczy (ob. wyżej wyrok z d. 23 kwietnia 1934).

ORZECZNICTWO W SPRAWACH PODATKOWYCH

76.

KONWERSJA ODSETEK JAKO WYDATEK NIEODLICZALNY.

Konwersja odsetek na pożyczkę długoterminową nie stanowi wydatku faktycznie poniesionego w rozumieniu przepisu art. 10 ust. 2 ustawy o podatku dochodowym (teza).

NTA, 14 września 1938, I. rej. 434/37, OPA, 1938, poz. 2354.

Z uzasadnienia. Skarżący wykazał w odliczeniach od ogólnego dochodu sumę odsetek, zapłaconych przez siebie od długu hipotecznego, wykazując pokrycie tych odsetek w miarodajnym okresie gospodarczym pismem Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego w Warszawie, stwierdzającym pokrycie tych odsetek drogą ich konwersji na pożyczkę długoterminową na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z 27 października 1932 poz. 810 Dz. Ust. Władza pozwana nie uwzględniła tego odliczenia, motywując swą decyzję tym, że sam fakt skonwertowania odsetek nie może być uznany za faktyczne poniesienie wydatku w rozumieniu art. 10 ust. 2 ustawy o podatku dochodowym.

Na zarzuty skargi rozważył NTA co następuje:

Stanowisko władzy pozwanej, iż pokrycie wydatku na odsetki drogą ich skonwertowania na pożyczkę hipoteczną nie stanowi „faktycznego poniesienia" tego wydatku, jest uzasadnione. Konwersja tego rodzaju stanowi wprawdzie nowację istniejącego zobowiązania, skutkując jego umorzenie na równi z zapłatą (art. 263 k. z.), jednak ustawa o podatku dochodowym, żądając dla uznania wydatków odliczalnych w myśl art. 10 ich faktycznego poniesienia, *nie operuje prawnym pojęciem zapłaty lub umorzenia zobowiązania, lecz ujmuje fakt poniesienia wy-*

datku od strony gospodarczej. Gospodarczo zaś konwersja długu nie jest jego zaspokojeniem, lecz jedynie *odroczeniem lub zmianą terminów i sposobu spłaty.*

Faktyczne zatem poniesienie wydatku na zapłatę skonwertowanych na samoistny dług odsetek od zobowiązania hipotecznego nastąpi dopiero w miarę umarzania tego nowego długu, a nie już w momencie jego zaciągnięcia.

NTA oddalił tedy skargę jako nieuzasadnioną.

Powyższe orzeczenie i uzasadnienie NTA uważam za niesłuszne nie tylko pod względem prawnym, ale i pod względem gospodarczym. Pod względem prawnym nie ma żadnej wątpliwości, że dłużnik istotnie uiścił się z swego zobowiązania. Pod względem gospodarczym tak samo jak pod względem prawnym obojętnym jest, w jakiej formie dług zapłacił i obojętnym jest, od kogo sobie pożyczył walutę na zapłacenie swego długu. Obojętnym również jest, w jakiej formie zaciągnął pożyczkę na zapłacenie długu, czy pożyczył je na weksel, na skrypt dłużny, czy też — jak w omawianym wypadku — w formie obciążenia majątku w listach zastawnych. Obojętnym w końcu jest, czy ten dług zaciągnął u tego samego wierzyciela, któremu winien był wpłacić procenty (Tow. Kred. Ziemskie), czy też w jakimś banku lub u prywatnej osoby. Czy tak, czy owak—swój dług faktycznie zapłacił.

Jeżeli uzasadnienie NTA w końcu twierdzi, że faktyczna zapłata nastąpi dopiero w miarę spłaty tegoż nowo zaciągniętego długu, to i takie stanowisko, moim zdaniem, nie jest słuszne, albowiem spłacać on będzie nie procenty, ponieważ te już są wyrównane, ale uiszczać się będzie z nowego długu, tj. z kapitału, który zaciągnął był na spłatę tych procentów i od tegoż kapitału znowuż będzie płacił procenty.

Zaciągnięty dług również nie stanowi absolutnie żadnego odroczenia. Odroczeniem byłoby przesunięcie płatności na późniejszy termin, albo też ustanowienie ratalnych terminowych spłat. To również nie ma tutaj zastosowania ani prawnie, ani gospodarczo.

M. Scheffs

OKÓLNIKI

PISMO OKÓLNE

z dnia 24.IX.1938 r.

o ulgach podatkowych dla właścicieli nieruchomości budynkowych w związku z akcją w sprawie podniesienia estetycznego wyglądu osiedli.

(Dziennik Urzędowy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Nr 29, poz. 181).

Do

Urzędów Wojewódzkich i Komisariatu Rządu na m. st. Warszawę.

Na skutek interwencji Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, Ministerstwo Skarbu poleciło swym organom inspekcyjnym, aby w toku lustracji instruowały władze skar-

bowe niższych instancji w kierunku stosowania ulg podatkowych do tych właścicieli nieruchomości, których zdolność płatnicza osłabła przez poniesienie nieprzewidzianych kosztów przy remoncie domów.

W związku z tym Ministerstwo Spraw Wewnętrznych prosi o spowodowanie, by powiatowe władze administracji ogólnej wydawały zaświadczenia o wykonaniu robót. mających na celu podniesienie estetycznego wyglądu osiedli tym właścicielom nieruchomości, którzy te roboty w bieżącym roku należycie wykonali i którzy o wydanie takiego zaświadczenia do wspomnianych władz się zgłoszą.

Zaświadczenia te winny być należycie ostemplowane.

Dyrektor Departamentu.
(—) Michałowski

OKÓLNIK MINISTERSTWA SKARBU Z DNIA 28 WRZEŚNIA 1938 R. L. D. V. 21893/2/

w sprawie zysków sanacyjnych, które nie stanowią dochodu podatkowego u osoby fizycznej.

(Dz. Urz. Min. Skarbu Nr 27 z 1938 r. poz. 660).

Wyciąg

z wyroku Najwyższego Trybunału Administracyjnego z dnia 22 czerwca 1938 r. l. rej. 2451/34 *).

— — — — — — — — — — —

Motywy prawne zaskarżonego orzeczenia sprowadzają się w istocie rzeczy do tezy, iż wszelkie bonifikaty, wszelkie opusty z długów stanowią u dłużnika dochód podlegający opodatkowaniu. Teza ta nie jest trafna. Jak to bowiem Najwyższy Trybunał Administracyjny już orzekł i uzasadnił w wyroku z 19 lutego 1932 r. L. Rej. 7683/30, nie stanowią u osoby fizycznej dochodu podatkowego tzw. zyski sanacyjne, tj. opusty z długów, uzyskane przez dłużnika od wierzycieli, w celu uzdrowienia jego stosunków majątkowych, nadwyrężonych przez poniesione straty. Ten cel „sanacyjny" i związek przede wszystkim z położeniem majątkowym dłużnika a nie z konkretną transakcją handlową stanowią cechy charakterystyczne „zysków sanacyjnych", odróżniające je od zwyczajnych opustów i bonifikat, przyznawanych przez dostawców odbiorcom z ceny nabytych przez nich towarów, na skutek ich reklamacji.

Dyrektor Departamentu:
(—) Dr. Lubowicki

*) Wyrok ten ogłosiliśmy już w całości w OBP za rb., nr 39, str. 621.

USTAWY, ROZPORZĄDZENIA I ZARZĄDZENIA

Dziennik Ustaw RP. Nr 76 z dn. 4 października 1938 r.

Dekret Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 3.10.1938 o zmianie dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 26.4.1936 w sprawie obrotu pieniężnego z zagranicą oraz obrotu zagranicznymi i krajowymi środkami płatniczymi (poz. 528).

Rozporządzenia Ministrów: Spraw Wewnętrznych z dn. 27.9.1938 o podatku drogowym (poz. 530); — Skarbu z dn. 4.10.1938 w sprawie wprowadzenia zakazu przywozu pieniędzy w walucie czechosłowackiej (poz. 531).

Dziennik Ustaw RP. nr 77 z dn. 9 października 1938 r.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 7.10.1938 o tymczasowym wprowadzeniu w życie postanowień porozumienia między Polską a Japonią z dnia 19 września 1938 r. o zniżkach celnych na pewne towary japońskie (poz. 532).

Dziennik Ustaw RP. Nr 78 z dn. 11 października 193 r.

Dekrety Prezydenta Rzeczypospolite z dn. 11.10.1938 o zjednoczeniu Odzyskanych Ziem Śląska Cieszyńskiego z Rzecząpospolitą Polską (poz. 533); — z dnia 11 października 1938 o rozciągnięciu mocy obowiązącej niektórych aktów ustawodawczych na Odzyskane Ziemie Śląska Cieszyńskiego (poz. 534).

Dziennik Ustaw RP nr 79 z dn. 12 października 1938 r.

Dekret Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 11.10.1938 o przerachowaniu zobowiązań opiewających na walutę czesko-słowacką (poz. 535).

Rozporządzenia Ministrów: Rolnictwa i Reform Rolnych z dn. 28.9.1938 o Polskim Komitecie Żywnościowym (poz. 536); — Rolnictwa i Reform Rolnych z dn. 3.10. 1938 o przemiale pszenicy i żyta oraz o wypieku pieczywa (poz. 537); — Opieki Społecznej z dn. 4.10.1938 o czasowym zmniejszeniu liczby dni pracy, uważanych za tydzień podlegania obowiązkowi zabezpieczenia na wypadek bezrobocia w odniesieniu do niektórych kategorii robotników sezonowych (poz. 539).

Dziennik Ustaw RP Nr 80 z dn. 15 października 1938 r.

Rozporządzenia Ministrów: Przemysłu i Handlu z dn. 15.9.1938 w sprawie prowadzenia przemysłu gospodniego (poz. 540); — Rolnictwa i Reform Rolnych z dn. 28 9.1938 o organizacji państwowych ocen masła i serów (poz. 541); — Spraw Wewnętrznych z dn. 6.10.1938 w sprawie przeprowadzenia za granicą jednorazowej kontroli paszportów zagranicznych polskich (poz. 543).

Dziennik Ustaw RP. Nr. 81 z dn. 20 października 1938 r.

Dekrety Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 19.10.1938 o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o Krzyżu i Medalu Niepodległości (poz. 547); — z dn. 19.10.1938 o rozciągnięciu mocy obowiązującej ustawy z dn. 20.1.1920 o obywatelstwie Państwa Polskiego na odzyskane ziemie Śląska Cieszyńskiego oraz o zmianie niektórych jej przepisów (poz. 548); — z dn. 19.10.1938 o rozciągnięciu mocy obowiązującej niektórych aktów ustawodawczych na odzyskane ziemie Śląska Cieszyńskiego (poz. 549).

Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 19.10.1938 o tymczasowym wprowadzeniu w życie niektórych postanowień umowy gospodarczej z dnia 1 lipca 1938 między Rzplitą Polską a Rzeszą Niemiecką (poz. 552).

Rozporządzenia Ministrów: Komunikacji i Skarbu z dn. 27.9.1938 o zmianie rozporządzenia z dn. 12.5.1933 w sprawie wykonania ustawy o Państwowym Funduszu Drogowym (poz. 533); — Skarbu z dn. 8.10.1938 o zmianie w organizacji niektórych urzędów celnych w okręgu administracyjnym Dyrekcji Ceł w Warszawie (poz. 554); — Spraw Wewnętrznych z dn. 12.10.1938 o upoważnieniu Komisarza Rządu w

Gdyni do wydawania zezwoleń na nabywanie, dzierżawę, użytkowanie lub zarząd nieruchomości (poz. 555).

Dziennik Urzędowy Ministerstwa Skarbu Nr 27 z dn. 10 października 1938 r.

Okólniki Ministerstwa Skarbu: z dn. 28.9.1938 w sprawie wyjaśnień do taryfy celnej przywozowej (dotyczy poz. 1084 i 895) (poz. 656); — z dnia 29.9.1938 w sprawie wyjaśnień do taryfy celnej przywozowej (dotyczy poz. 1122, 1123 i 1131) (poz. 657); — z dn. 26.9.1938 w sprawie niedoliczania opłat od mąki i kaszy do obrotu zakładów przemiału zboża (poz. 658); — z dn. 27.9.1938 w sprawie wykładni przepisów karnych Ordynacji Podatkowej (poz. 659); — z dn. 28.9.1938 w sprawie zysków sanacyjnych, które nie stanowią dochodu podatkowego osoby fizycznej (poz. 660).

KALENDARZ PODATKOWY

W listopadzie 1938 r. płatne są następujące podatki:

Do 1 listopada 1938 r. — podatek dochodowy, o ile nakaz płatniczy został doręczony przynajmniej na 30 dni przed d. 1 listopada 1938; w przeciwnym razie termin płatności upływa trzydziestego dnia po doręczeniu nakazu płatniczego.

Do 5 listopada 1938 r. — podatek od energii elektrycznej pobrany przez sprzedawcę energii elektrycznej w czasie od 16 do 31 października 1938 r.

Do 7 listopada 1938 r. — podatek dochodowy od uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę, wypłaconych przez służbodawcę w październiku 1938 r.

Do 15 listopada 1938 r. — II rata (druga połowa) podatku gruntowego na rok 1938.

Do 15 listopada 1938 r. — III rata (1/4) zryczałtowanego podatku od obrotu na rok 1938.

Do 20 listopada 1938 r. — podatek od energii elektrycznej pobrany przez sprzedawcę energii elektrycznej w ciągu pierwszych 15 dni listopada 1938 r.

Do 25 listopada 1938 r. — zaliczka miesięczna w wysokości podatku od obrotu osiągniętego w miesiącu październiku 1938 r. przez a) przedsiębiorstwa handlowe I i II kategorii świadectw, prowadzące prawidłowe księgi handlowe, b) przedsiębiorstwa przemysłowe I, II, III, IV i V kategorii świadectw, prowadzące prawidłowe księgi i c) spółki akcyjne, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółdzielnie, a nadto inne przedsiębiorstwa, które są obowiązane do publicznego ogłaszania sprawozdań o swych operacjach lub składania sprawozdań do zatwierdzenia.

Do 30 listopada 1938 r. — II rata (druga połowa) podatku od nieruchomości na rok 1938.

Nadto płatne są zaległości odroczone lub rozłożone na raty z terminami płatności w listopadzie 1938 r. oraz podatki, na które płatnicy otrzymali nakazy płatnicze z terminem płatności w listopadzie 1938 r.

VARIA

OKÓLNIK IZBY SKARBOWEJ W POZNANIU W SPRAWIE BADANIA KSIĄG HANDLOWYCH.

Poniżej podajemy w całości okólnik wydany przez Dyrektora Izby Skarbowej w Poznaniu Switalskiego do podległych urzędów w sprawie badania ksiąg handlowych. Okólnik ten, jak informuje Codzienna Gazeta Handlowe, uwzględnia postulaty sfer przemysłowych i handlowych, wyrażone w memoriale złożonym w swoim czasie Izbie Skarbowej w Poznaniu przez Izbę Przemysłowo-Handlową w Poznaniu.

Doszło do wiadomości Izby Skarbowej, że zarówno buchalterzy, jak i urzędnicy, delegowani do badania ksiąg handlowych, zapoznają wytyczne udzielone w drodze okólników przez Ministerstwo Skarbu oraz szczegółowe instrukcje Izby Skarbowej w Poznaniu.

Badanie ksiąg handlowych dla celów podatku dochodowego i przemysłowego od obrotu odbywa się częstokroć bez uprzedniego poddania analizie sytuacji majątkowej oraz działalności przedsiębiorstwa, bez głębszego przestudiowania bilansu oraz rachunku strat i zysków, bez bliższego rozpatrzenia treści zapisów, bez najmniejszego wnikania w przyczyny lepszego czy gorszego wyniku działalności, bez porównania obrotów i wyników choćby z kilku poprzednimi okresami gospodarczymi itp. mimo, iż problemy te mają pierwszorzędne znaczenie dla oceny mocy dowodowej ksiąg, a przede wszystkim dla uchwycenia przez badającego, czy księgi badane nie budzą żadnych wątpliwości co do ich rzetelności.

Niestety, badanie ksiąg handlowych przeprowadza się niejednokrotnie z pominięciem momentu rzetelności płatnika. Rewidujący ograniczają się nieraz tylko do porównania zeznania przedsiębiorcy z obrotem względnie z wynikiem ujawnionym w księgach i nie badają całokształtu działalności przedsiębiorstwa, a nawet pomijają szereg dowodów oraz księgi zasadnicze i pomocnicze zaofiarowane przez płatnika, celem wyświetlenia napotkanych w toku rewizji wątpliwości.

Takie postępowanie stwarza w toku dalszego urzędowania liczne nieporozumienia między płatnikiem a władzą skarbową, utrudnia i hamuje w wysokim stopniu akcję wymiarową, powodując w konsekwencji nadmierne zaległości. Dlatego też badanie winno być wyczerpujące i wszechstronne rotokół, stanowiący podstawę do wymiaru podatków, winien być jasny i przejrzysty, by nie budził dla referenta wymiarowego żadnych niejasności i tym samym nie zmuszał władzy do ponownego całkowitego lub uzupełniającego badania ksiąg, pochłaniającego znowu sporo czasu do ostatecznego wyjaśnienia sprawy, którą można było załatwić już we wstępnym badaniu ksiąg.

Przy sporządzaniu protokółów winni buchalterzy oraz urzędnicy badający księgi, zwrócić uwagę na to, że ocena mocy dowodowej ksiąg należy li tylko do kompetencji władzy wymiarowej. Obowiązkiem rewidenta jest opisać w protokóle tylko stan faktyczny bez wyciągania jakichkolwiek wniosków, co najwyżej naświetlić pewne fakty, które mogłyby wzbudzać dla władzy wymiarowej pewne wątpliwości.

Często rewidenci krytykują księgi płatnika pod względem ich ormy prowadzenia, to jest systemu czy metody, jak niemniej ilości i rodzaju ksiąg. Stwierdzono wypadki, że badający zalecają, a nawet wymagają takiej czy owakiej formy księgowania, którą następny rewident uznaje za nieodpowiednią i nieprawidłową. Izba zwraca uwagą, że zgodnie z treścią art. 54 k. h., kupiec reje-

strowany obowiązany jest prowadzić taką księgowość, jaka ze względu na rodzaj i rozmiar przedsiębiorstwa jest konieczna celem ujawnienia stanu majątku oraz interesów handlowych.

Częstym powodem do nieporozumień z płatnikami są uchybienia formalne, spotykane przez buchalterów w księgach, zbyt rygorystycznie traktowane przez buchalterów. Usterki te, wykazane w protokółach, stwarzają dla władzy wymiarowej podstawę do zakwestionowania prawidłowości ksiąg.

Również liczne wypadki potwierdzają, że rewizje ksiąg ograniczają się tylko do t. zw. „łapania" płatnika na uchybieniach natury formalnej, bez wnikania w rzetelność tych ksiąg. Świadczy to o opieszałości i niedbalstwie badającego. Zagadnienie rzetelności ksiąg handlowych winno być przy badaniu wysunięte na p an pierwszy. Drobne zaś usterki natury formalnej, o ile nie noszą cech systematyczności oraz nie podważają w zasadzie prawidłowości ksiąg, i o ile nie kryje się za nimi niedbalstwo, a co gorsza nierzetelność płatnika, nie powinny mieć z reguły większego znaczenia przy ocenie mocy dowodowej ksią .

W szczególności:

1) Małe błędy w podliczeniach utargów dziennych lub poszczególnych pozycji inwentarza ujawnione w sporadycznych wypadkach zasadniczo nie powodują odrzucenia dowodu z ksiąg handlowych—chyba. że błędy te występują łącznie z innymi błędami natury formalnej, a poza tym ogólna analiza całorocznej działalności przedsiębiorstwa wykazuje anormalnie niską zyskowność i brak uzasadnienia jej na rachunku strat i zysków.

2) Jeżeli w inwentarzu przedmiotów majątkowych obejmującym: nieruchomości, ruchomości, maszyny, urządzenia, środki transportowe itp. w ciągu lat następnych, licząc od roku, w którym sporządzono szczegółowy spis przedmiotów, nie zachodziły żadne zmiany w ich stanie ilościowym i wartościowym, to — aczkolwiek zgodnie z przepisami art. 57 § 1 kodeksu handlowego kupiec obowiązany jest co roku sporządzić inwentarz — brak takiego spisu inwentarza przy powołaniu się na spisy z lat poprzednich z reguły nie dyskwalifikuje mocy dowodowej ksiąg handlowych.

Jeżeli natomiast chodzi o składniki obrotowe inwentarza, jak: towary, dłużnicy, wierzyciele, rymesy, akcepty itp., to brak corocznego szczegółowego spisu powoduje dyskwalifikację mocy dowodowej ksiąg handlowych—chyba, że kupiec posiada szczegółowe pozaksiążkowe wykazy do sumarycznych pozycyj księgi inwentarzowej:

W przedsiębiorstwach, prowadzących księgi handlowe uproszczone, a posiadających na składzie znaczną ilość różnorodnych towarów, spis towarów, z natury może być sporządzony raz na 3 lata. W razie skorzystania z tego uprawnienia, wartość towarów do inwentarza zamknięcia pierwszego roku dwuletniego okresu oraz otwarcia roku drugiego powinna być przyjęta w sumie figurującej w inwentarzu otwarcia pierwszego roku okresu dwuletniego (§ 76 r. w. do o. p.).

3) Przedsiębiorstwa drobne, dokonywujące sprzedaży towarów na książeczki tj. na kredyt miesięczny, mogą sprzedaż tę przenosić z książeczek sumarycznie z końcem każdego miesiąca do dziennika przez obciążenie danego klienta za pobrany towar na kredyt. Za wpłatę należy klienta uznać w dacie zapłaty, która odbywa się przeważnie w pierwszych dniach następnego miesiąca (szczególnie ważne z końcem okresu gospodarczego), jako transakcji gotówkowej, a więc księgowanie jej w dacie zapłaty — jest nieprawidłowe.

Księgowanie transakcji kredytowej musi znaleźć swój wyraz w księdze zasadniczej, (konto korencie). Książeczki, o których wyżej mowa — żadną miarą nie mogą zastąpić księgi zasadniczej, jaką jest księga dłużników i wierzycieli, są one tylko co najwyżej księgami pomoc-

niczymi dla odnotowywania poszczególnych transakcyj sprzedażnych oraz wpłat klienta.

4) Zaksięgowanie zakupu towarów dopiero po pokryciu faktury uzasadnia uznanie ksiąg handlowych za nieprawidłowe.

Zgłoszenie roszczenia odszkodowawczego z powodu nieodpowiedniej jakości towaru, żądanie opustu z ceny fakturowej itp. inne żądania nie stanowią przeszkody do zaksięgowania faktury z chwilą nadejścia towaru, a natomiast z chwilą uwzględnienia roszczenia stanowią nowy tytuł do przeprowadzenia odpowiedniego księgowania.

Jeżeli jednak przedsiębiorstwo przychodzące faktury zaksięguje w specjalnej księdze pomocniczej np. w ewidencji faktur przychodzących), a z tej księgi przeniesie je do ksiąg zasadniczych dopiero po uwzględnieniu wszelkich po nadejściu towaru ewtl. zgłoszonych roszczeń odszkodowawczych, lub po uzyskaniu opustu z ceny fakturowej itp., to w taki sposób prowadzonych ksiąg nie należy kwestionować pod warunkiem, że faktury nadesłane pod koniec okresu gospodarczego wprowadzone zostaną do ksiąg zasadniczych jeszcze w tym okresie, chociażby nawet uzgodnienie warunków kupna nastąpiło dopiero w następnym okresie gospodarczym.

Nie należy również kwestionować prawidłowości ksiąg handlowych w tych przypadkach, gdy rozpiętość czasu pomiędzy otrzymaniem faktury, a nadejściem towaru wynosi najwyżej 5 dni, a faktury wprowadzone zostają do ksiąg dopiero po nadejściu towaru z zastrzeżeniem — jak powyżej — odnośnie faktur nadchodzących w ostatnich 5 ciu dniach badanego okresu gospodarczego.

5) Przepisy kodeksu handlowego nie zmuszają do uznania za niedopuszczalne księgowania rachunków na zakupione towary w kwotach netto po potrąceniu bonifikaty i skonta.

6) Pominięcie zaksięgowania pozycji w księgach wskutek przeoczenia i późniejsze uzupełnienie jej po ujawnieniu braku w ramach danego okresu gospodarczego, nie może powodować dyskwalifikacji ksiąg handlowych, chyba, że wypadki te są notoryczne i stwarzają cechy księgowania niechronologicznego.

Ujawnienie przez rewidenta w toku badania ksiąg handlowych braku dowodu nie powoduje uznania ksiąg za nieprawidłowe, o ile płatnik w toku postępowania wymiarowego brak ten usunie.

7) Kwestia sald kredytowych została rozstrzygnięta licznymi wyrokami N. T. A.

W razie stwierdzenia w księdze kasowej kupca jednostkowego kilku wypadków sald kredytowych w ciągu okresu operacyjnego, gdy kupiec uzasadni wyczerpująco i przekonywująco sposób ich powstania, a księgi jego poza tym nie budzą żadnych zastrzeżeń co do ich rzetelności, to władze skarbowe, mimo zachodzących sald kredytowych, nie powinny kwestionować dowodu z ksiąg handlowych.

8) Brak księgi magazynowej w przedsiębiorstwie przemysłowym nie uzasadnia sam przez się — jak to N. T. A. w licznych wyrokach ustalił—uznania ksiąg handlowych przedsiębiorstwa za nieprawidłowe.

Odnośnie przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych, prowadzących księgi uproszczone, żąda § 79 (1) r. w. do o. p. prowadzenia księgi towarów.

9) Sprawy ujawnienia nazwisk dostawców w księgach można li tylko indywidualnie traktować w zależności od rodzaju przedsiębiorstwa.

W wypadku udowodnienia niemożności podania nazwisk dostawców, władze wymiarowe nie powinny kwestionować dowodu z ksiąg handlowych.

10) Po myśli art. 55 § 4 kodeksu handlowego nie wolno treści pierwotnej wymazywać lub w inny sposób czynić nieczytelną; poprawki powinny być dokonywane w taki sposób, aby tekst pierwotny można było odczytać.

W razie zalania treści zapisów atramentem, kupiec winien udowodnić pierwopis.

Sporadycznie stwierdzone wypadki wymazywania pierwotnych zapisów w razie udokumentowania przez kupca, nie powinny być w zasadzie powodem kwestionowania przez buchalterów skarbowych.

Treść niniejszego okólnika winni PP. Naczelnicy bezzwłocznie podać do wiadomości i ścisłego przestrzegania wszystkim zainteresowanym buchalterom, urzędnikom badającym księgi, oraz urzędnikom wymiarowym.

(pzn)

PORADNIA

621. *Ten. del.*

Pracownia krawiecka, zatrudniająca od 1 do 4 robotników może być prowadzona na podstawie świadectwa VIII kateg. przem. Karta rzemieślnicza jest niezbędna.

Kartę rzemieślniczą wydaje władza przemysłowa I inst. po wykazaniu przednią posiadania zawodowego uzdolnienia do prowadzenia danego rzemiosła. Za dowód uzdolnienia uważa się: 1) uprawnienie do używania tytułu majstra danego rodzaju rzemiosła, albo 2) świadectwo nauki danego rzemiosła, zakończonej złożeniem z pomyślnym wynikiem egzaminu czeladniczego w połączeniu ze świadectwami conajmniej trzyletniej pracy w charakterze czeladnika w danym rodzaju rzemiosła, lub 3) świadectwo złożenia egzaminu przed komisją egzaminacyjną dla majstrów wojskowych (art. 145 Prawa Przemysłowego). Władza przemysłowa I instancji może—na wniosek Izby Rzemieślniczej—zwalniać poszczególne osoby od obowiązku wykazania uzdolnienia, określonego w art. 143, jeżeli osoby te wykażą w inny wystarczający sposób posiadanie odpowiedniego uzdolnienia zawodowego w danym rzemiośle (art. 136). Są jeszcze inne możliwości. Nie możemy wdawać się w ich szczegółową analizę. Informacyj udzieli Izba Rzemieślnicza.

Zawód krawiecki (i inne rzemiosła) można uprawiać bez posiadania karty rzemieślniczej **w charakterze chałupnika** na zlecenie i rachunek innego przemysłowca fabrykanta, rzemieślnika, kupca itp.).

Chałupnik tej kategorii nie może jednak zatrudniać pracowników z wyjątkiem osób należących do rodziny i domowników. Osobami, należącymi do rodziny, są krewni i powinowaci, żyjący z chałupnikiem w domowej wspólnocie. Domownikami są osoby, które żyją z chałupnikiem w domowej wspólnocie i pozostają na jego utrzymaniu lub mają wspólne z nim źródła utrzymania (Rozp. Min. Przem. i Handlu, DURP, 1937, poz. 605).

Listą rzemiosł, których prowadzenie wymaga posiadania karty rzemieślniczej, objęty jest m. in. wyrób szkieł i narzędzi optycznych.

2. Wolno, oczywiście, wydawać i przechowywać weksle in blanco, zawierające choćby tylko podpis wystawcy. Posiadacz może weksel taki wypełnić zgodnie z umową (wyraźnie lub milcząco zawartą). Posiadacz może w szczególności oznaczyć sumę wekslową, która przy wydaniu wekslu nie była określona, jeżeli w dacie wypełnienia wekslu zachodzą okoliczności, które umożliwiają określenie wysokości długu.

622. *M. Lang.*

1. Z p. 3 objaśnienia **do księgi obrachunkowej zakładu przemiału zboża** (DURP, 1938 poz. 477, str. 1017), w związ-

ku z p. 1 tego objaśnienia, wynika, niewątpliwie, że przez „odpowiednie rubryki”, o których mowa w p. 3, należy rozumieć rubryki 8, 14 i 15. Chodzi bowiem tylko o uwidocznienie zapasów mąki i kaszy w ostatnim dniu roku obrachunkowego w tych samych rubrykach, w których zapasy te mają figurować, zgodnie z p. 1 objaśnienia, w pierwszym dniu roku obrachunkowego.

2. **Zatrzymanie części zboża („miarka”)** tytułem wynagrodzenia za przemiał powinno być uwidocznione w księdze obrachunkowej (strona lewa). W księdze tej (strona lewa) należy również zapisać zboże przeznaczone do przemiału na własny rachunek. Księga obrachunkowa powinna bowiem umożliwić kontrolę całkowitego obrotu mąką i kaszą w zakładzie przemiału zboża.

3. **Zakup zboża na własny rachunek** celem przemiału nie wymaga wykupienia osobnego świadectwa przemysłowego. Zakup ten należy uwidocznić w księdze obrachunkowej. Nie jest również potrzebne oddzielne świadectwo, o ile chodzi o sprzedaż mąki w tym samym lokalu, w którym mieści się młyn (art. 14 ustawy o pod. przem.). **Sprzedaż mąki z „miarki”** otrzymanej przez młyn podlega podatkowi obrotowemu.

4. **Księgi obrachunkowej zakładu przemiału zboża nie należy bilansować** (wynika to z porównania objaśnienia do tej księgi z objaśnieniem do księgi magazynowej zakładu hurtowej sprzedaży mąki i kaszy).

5. Jeżeli „kasa bezprocentowa” jest zorganizowana jako spółdzielnia, powinna prowadzić prawidłowe księgi handlowe. Nie zachodzi obowiązek uzyskania poświadczenia ksiąg.

6. Brak dokładniejszych danych uniemożliwia udzielenie odpowiedzi.

7. **Podatkowi od kapitałów i rent** podlegają rachunki bieżące w instytucjach kredytowych i domach bankowych, o ile są zabezpieczone przez złożenie papierów wartościowych lub w jakikolwiek inny sposób (specjalne rachunki bieżące, on’call’owe). Podatek wynosi 0,612% rocznie w stosunku do czasu i sumy pożyczek (liczb procentowych).

Informacyj finansowych nie umieszczamy,

623. *Stały prenumerator L. S,*

Nie posiadając karty rzemieślniczej, nie może Pani wykupić świadectwa przemysłowego na pracownię cholewkarską. To samo dotyczy męża Pani.

Chociażby w pokoju przyległym do sklepu (w lokalu dwuizbowym) była prowadzona pracownia rzemieślnicza, należałoby płacić podatek lokalowy od odpowiedniej części komornego, przypadającej za sklep.

624. *E. P, Druk. M. F. 18.*

W myśl art. 30a Rozp. o ubezp. prac. um. **„prawo do zasiłku pogrzebowego** przysługuje osobie, która, nie mając prawa do świadczeń emerytalnych po zmarłym ubezpieczonym, udowodni, że poniosła koszty pogrzebu ubezpieczonego”. Przepis ten upoważnia więc pracodawcę, który poniósł koszty pogrzebu zmarłego pracownika, do żądania ich zwrotu, choćby po zmarłym pozostały osoby, mające prawo do świadczeń emerytalnych (tak wyjaśnił przepis NTA, 2.10.1936, l. rej. 6690/35). Zasiłek pogrzebowy wynosi tyle, ile wyniosły koszty pogrzebu na podstawie dowodów, nie może jednak przekraczać jednomiesięcznej przeciętnej płacy podstawowej, stanowiącej podstawę wymiaru świadczeń (art. 44a).

424. *Prenumerator OBP, Borysław.*

Normy szacunkowe dla podatków opracowują poszczególne Izby Skarbowe dla swoich okręgów (art. 32 OP.). Informacji szczegółowej udzieli właściwa izba przemysłowo-handlowa.

625. *W. G Krzemieniec.*

Nie ma podstawy do żądania w postępowaniu wymiarowym od dostawcy, by przedstawił dowód zaakceptowania

przez odbiorcę udzielonej temuż bonifikaty.

626. *Dzierżawcy Młyna Parowego.*

Ministerstwo Skarbu wyjaśniło, że **opłat od mąki i kaszy nie należy doliczać do obrotu** zakładów przemiału zboża (młynów). Okólnik ogłosiliśmy w numerze 43 OBP, rb., str. 685.

Odnośnie księgowania nie mamy żadnych uwag. Należałoby tylko zamiast nazwy **„Rk etykiet"** używać nazwy **„Rk opłaty od kaszy i mąki"**, ponieważ etykiety stanowią tylko formę uiszczenia tej opłaty. Przy ustaleniu podstawy wymiaru podatku przemysłowego od obrotu należy, wobec wyjaśnienia Ministerstwa Skarbu, opłaty wyłączyć z sumy przychodu brutto.

627. *Buchalter 4 majątków.*

1. Wszelkie zapisy do ksiąg powinny być udokumentowane, a więc również —obciążenie Rku Procentów odsetkami od sumy hipotecznej, zapisanej na majątku nieruchomym, należącym do przedsiębiorstwa. W razie wytknięcia braku dowodu w „dekrecie wątpliwości", należy zaofiarować dodatkowo dowód, ewent. w postaci zaświadczenia zwierzchności hipotecznej.

2. Ob. artykuł wstępny.

3. **Kapitalizacja opłat, przewidzianych w art. 263[7] statutu Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego,** na mocy Rozp. Prez. Rz. z dn. 27.10. 1932 r. (DURP, poz. 810) **i ich konwersja na dodatkową pożyczkę nie uzasadnia potrącenia tej dodatkowej pożyczki z dochodu tego roku, w którym konwersja nastąpiła** (NTA, l. rej. 434/37, OPA, 1938, p. 2354, „ustawa o podatku dochodowym, żą dając dla uznania wydatków odliczanych w myśl art. 10 ich faktycznego poniesienia, nie operuje prawnym pojęciem zapłaty lub umorzenia zobowiązania, lecz ujmuje fakt poniesienia wydatku od strony gospodarczej, gospodarczo zaś konwersja długu nie jest jego zaspokojeniem, lecz jedynie odroczeniem lub zmianą terminów i sposobu zapłaty").

Należy więc pożyczką obciążyć rachunek sum przechodnich, przenosząc z niego corocznie na Rk strat i zysków ratę pożyczki, przypadającej za dany rok.

4. **Komin fabryczny stanowi część budynku fabrycznego i odlega amortyzacji w wysokości, przewidzianej dla takiego budynku (3% dla budynków fabrycznych murowanych).**

628. *Księgowy spółki jawnej.*

1. Stanowisko Urzędu jest uzasadnione. **Urządzenia kanalizacyjne powiększają wartość budynku jako jego część składowa i dlatego ulegają amortyzacji wraz z tym budynkiem w wysokości 1% rocznie.**

2. **Sprzedaż komisowa i na rachunek własny,** łącznie prowadzone, mogą być traktowane jako **jedno przedsiębiorstwo** handlu towarowego. W tym wypadku cała działalność przedsiębiorstwa powinna być objęta **jedną księgowością.** Jednakże nie ma przeszkód do uznania (jeśli taki jest pogląd organizacyjny kupca), że handel komisowy stanowi przedsiębiorstwo odrębne od przedsiębiorstwa handlu na własny rachunek. W tym wypadku mogą być dla każdego z tych przedsiębiorstw stworzone odrębne księgowości. Rzecz jasna, że w tych warunkach należy sporządzić wspólny dla obu przedsiębiorstw bilans.

629. *Młyn Parowy.*

1. Zgodnie z art. 2 ust. 1 i 2 ustawy z 5.8. 1938 r. **opłacie od mąki i kaszy nie podlegają jedynie mąka i kasza, przeznaczone do spożycia we własnym gospodarstwie producenta lub pracownika rolnego oraz do eksportu.** A że **wydanie pracownikowi mąki lub kaszy jako wynagrodzenia za pracę** jest w istocie swojej przelaniem prawa własności do tych towarów wzamian za

świadczenie — tak jak sprzedaż, a więc jest obrotem, **przy tej transakcji powstaje obowiązek uiszczenia opłaty** (§ 9 i 10 rozp. wyk.).

2. Zgodnie z § 30 Rozp. wykonawczego do powyższej ustawy **do obrotu handlowego mogą być wypuszczane z zakładu przemiału zboża opakowania z mąką i kaszą jedynie o wadze 100 kg, 80 kg, 50 kg, 10 kg i 5 kg.** Rozważanie mąki i kaszy z powyższych opakowań do opakowań papierowych o wadze mniejszej niż 5 kg brutto może odbywać się wyłącznie w zakładach detalicznej sprzedaży produktów przemiału. **Jeżeli zakład przemiału nie prowadzi jednocześnie detalicznej sprzedaży swoich produktów, nie może on wydawać pracownikom mąki i kaszy w innych opakowaniach, niż wyżej wymienionych.**

630. *M. L. Rafałówka.*

Księgowanie jest prawidłowe. **Towary komisowe można umieszczać poza bilansem** (por. okólnik Min. Skarbu z 5.10. 1936 r. L. D. V. 8709/1/36, OBP. 1936, nr 1). Transakcje, odnoszące się do wartości pozabilansowych, w szczególności towarów komisowych, powinny być uwidaczniane w księgach zasadniczych.

631. *Stały czytelnik J. F,*

Przedmioty inwestycyjne, całkowicie z amortyzowane umieszcza się w bilansie pro memoria.

Brak odnośnej pozycji w księgach za ubiegłe lata może być obecnie sprostowany. Nie znając systemu księgowości i sposobów księgowania (amortyzacji) danego przedsiębiorstwa nie możemy wypowiadać się co do sposobu prostowania. Nasz pogląd w kwestii ewidencji zamortyzowanych przedmiotów wypowiedzieliśmy w OBP, 1937, str. 699, odpowiedź The Henckel.

Ujawnienie błędu, popełnionego w latach ubiegłych, wskutek nieuwzględnienia powyższych przedmiotów, nie może spowodować obecnie zdyskwalifikowania ksiąg że te lata, zarówno ze względu na charakter usuwanej w ten sposób usterki (przedmioty bez wartości księgowej), jak i dlatego, że została ona już wytknięta w protokóle badania ksiąg za 1935 r., które zostały mimo to uznane za prawidłowe.

Skorowidz rzeczowy

---

*) O—oznacza: dział „Orzecznictwo", Ok—dział „Okólniki", P—dział „Poradnia"
**) Liczby oznaczają stronice.

OD ADMINISTRACJI

Prosimy WP prenumeratorów w razie nieotrzymania nru „OBP" o zgłaszanie reklamacji w ciągu tygodnia od daty ukazania się nru.

Reklamacje z napisem „Reklamacja gazetowa" nadane w otwartej kopercie lub na pocztówce wolne są od opłaty pocztowej.

Wobec ograniczonej liczby egzemplarzy nakładu żadnych reklamacji po terminie tygodniowym administracja uwzględniać nie będzie.

Wydawca: Księgarnia Prawnicza, Warszawa, Senatorska 8
Redakcja: Warszawa, Zielna 12 m. 7, tel. 245-31
Administracja: Warszawa, Senatorska 8, tel. 516-50
Konto P. K. O. 22.308 — Przekaz rozrachunkowy Nr. 176 — Rękopisów nie zwraca się

Prenumerata wraz z przesyłką zł. 1.50 miesięcz., 4.50 kwart., 9.— półrocz., 18 rocznie
Ceny ogłoszeń: 1 str. zł. 200—1/2 str. zł. 100—1/4 str. zł. 50—1/8 str. zł. 25

Redaktor odpowiedzialny: **Józef Filip Hoppenfeld** Druk. Wydawnicza, Warszawa, Kacza 15